

Liikenne- ja viestintäministeriölle

Liikenne- ja viestintäministeriö on pyytänyt oikeusministeriön lausuntoa hallituksen esitysluonnoksesta, joka koskee muun muassa sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamista.

Esitysluonnoksessa säädettäisiin viranomaisten keskinäisestä tiedonvaihdosta merkittävässä tietoturvaloukkaustilanteissa tai -uhkissa, jotka koskevat kansallista turvallisuutta tai maanpuolustusta, kansainvälisiä suhteita, julkisen vallan päätöksentekokykyä, yhteiskunnan kriittistä infrastruktuuria taikka yleistä järjestystä ja turvallisuutta (uusi 319 a §). Ehdotuksessa ehdotetaan myös uutta sääntelyä viestinnän välittäjän oikeudesta vapaaehtoisesti luovuttaa tietoa viesteistä ja välitystiedoista Liikenne- ja viestintävirastolle, mikäli tiedon luovuttaminen olisi tarpeen tietoturvaloukkausten tai -uhkien selvittämiseksi taikka ennalta ehkäisemiseksi (uusi 316 a §). Lisäksi ehdotetaan sääntelyä selkeyttäviä täsmennyksiä henkilötietojen käsittelystä poliisitoimesta annettuun lakiin sekä henkilötietojen käsittelystä Puolustusvoimissa annettuun lakiin. Oikeusministeriö lausuu luonnoksesta seuraavaa.

Suhde perustuslakiin ja säätämisjärjestys

Yleisiä huomioita

Esitysluonnoksen säätämisjärjestysperusteluja koskevassa jaksossa on asianmukaisesti tunnistettu ehdotuksen olevan merkityksellinen perustuslain 2 §:n 3 momentin ja 10 §:n kannalta. Perustuslain 10 §:ää koskevan analyysin osalta perusteluissa on keskitytty lähinnä arvioimaan lisättäväksi ehdotetun 319 a §:n suhdetta perustuslakiin. Oikeusministeriön näkemyksen mukaan myös lisättäväksi ehdotettuun 316 a §:ään liittyy perustuslain 10 §:n kannalta merkityksellistä sääntelyä. Säännöskohtaisissa perusteluissa

Postiosoite
Postadress
Postal Address
 Oikeusministeriö

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

todetaan, että pykälässä tarkoitetuissa tiedoissa viestin sisällöstä tarkoitettaisiin lähtökohtaisesti tietoja, jotka eivät olisi luottamuksellisen viestinnän kannalta merkityksellisiä, vaan lähinnä haittaohjelmia sisältäviä tai levittäviä, automaattisesti luotuja viestin sisältöjä tai muuten haitallisia käskyjä. Ehdotuksessa ei kuitenkaan säännöspäristeisesti rajata viestien sisällöstä annettavaa tietoa muuksi kuin luottamukselliseksi tarkoitetuksi viestinnäksi. Ehdotettua luottamuksellisen viestin salaisuutta rajoittavaa säännöstä tulisi käsitellä säätämispäristysperusteluissa erityisesti rajoituksen täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden näkökulmasta tai toisaalta perustella tarkemmin, minkä vuoksi kyseessä ei olisi luottamuksellisen viestinnän suojan kannalta merkityksellinen ehdotus. Myös säännöskohtaisissa perusteluissa tulisi ilmetä, että säännös olisi poikkeussäännös voimassa olevan lain 136 §:n 4 momenttiin ja perustella poikkeuksen tarvetta.

Luottamuksellisen viestinnän suoja ja sen rajoittaminen

Säätämispäristysperusteluissa on sinänsä asiamukaisesti tunnistettu lakiluonnoksen merkityksellisyys luottamuksellisen viestinnän suojan kannalta. Säätämispäristysperusteluissa kuitenkin osin sekoittuu perustuslakivaliokunnan viranomaisten välisiä salassapidettävän tiedon luovutuksia koskevan käytännön arviointi ja luottamuksellisen viestinnän suojaa koskevan perustuslakivaliokunnan käytännön huomiointi. Perusteluissa tulisi arvioida selkeämmin ehdotuksen suhdetta nimenomaan luottamuksellisen viestin suojan rajoituksina. Perusteluja selkeyttäisi luottamuksellisen viestin suojan rajoittamista ja viranomaisten välisen tietojen luovuttamista koskevien arvioiden erottaminen omiksi jaksoikseen. Oikeusministeriön käsityksen mukaan ehdotusluonnoksessa kaavailtu tiedonsaantioikeus (sekä 316 a §:ssä että 319 a §:ssä) mahdollistaa suhteellisen laajasti tiedon luovuttamisen myös luottamuksellisten viestien sisällöstä eikä ainoastaan esimerkiksi tunnistetiedoista.

Säätämispäristysperusteluissa on sinänsä tunnistettu perustuslain 10 §:n 3 momenttiin liittyvä kvalifioitu lakivaraus ja se, että kvalifioitujen lakivarausten tarkoituksena on määrittää tavallisen lain säätäjän perusoikeuden rajoitusmahdollisuus mahdollisimman täsmällisesti ja tiukasti siten, ettei perustuslain tekstissä anneta avoimempaa valtuutta perusoikeuden rajoittamiseen kuin on välttämättä tarpeen (s. 46). Tältä osin tarkoitus lienee viitata perustuslain 10 §:ään tehdyn muutoksen myötä perustuslain 10 §:n 4 momenttiin. Säätämispäristysperusteluissa ei kuitenkaan ole selkeästi ilmaistu sitä, mihin perustuslain 10 §:n 4 momentin lakivaraukseen sisältyvään tarkoitukseen tai edellytykseen ehdotettu kyseisen perusoikeuden rajoitus nojaa. Kvalifioidussa lakivarauksessa määriteltyjen rajoitusperusteiden lisäksi sovellettavaksi ja arvioitavaksi tulevat perusoikeuksien yleiset rajoitusedellytykset, joita säätämispäristysperusteluissa onkin käsitelty lisättäväksi ehdotetun 319 a §:n sääntelyn osalta.

Säätämispäristysperusteluissa on tunnistettu ehdotuksen haasteet siinä ehdotetun perusoikeuden rajoituksen täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden osalta. Tämä koskee erityisesti tietoturvaloukkausten määrittelyä, jonka kohdistumista kuvattaessa käytetään käsitteitä kansallisesta turvallisuudesta, maanpuolustuksesta, kansainvälisistä suhteista, julkisen vallan päätöksentekokyvystä, yhteiskunnan

kriittisestä infrastruktuurista ja yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta. Säännöksessä tarkoitetun tietoturvaloukkauksen tai –uhkan kvalifioiminen muun muassa yleiseen turvallisuuteen, mutta myös esimerkiksi kansainvälisiin suhteisiin kohdistuvaksi, vaikuttaa muodostavan jännitteisen suhteen erityisesti suhteessa perustuslain 10 §:n 4 momentin kvalifioidun lakivarauksen kannalta, jossa mainitut edellytykset tai tarkoitukset perusoikeuden rajoituksen tulisi täyttää. Perusteluista ei selkeästi ilmene esimerkiksi se, perustuisiko rajoitus aina tai ainakin joltain osin yksilön tai yhteiskunnan turvallisuutta taikka kotirauhaa vaarantavien rikosten tutkintaan. Toisaalta luonnoksen perusteluista ei ilmene selkeästi myöskään se, miltä osin tiedonluovutuksissa olisi kyse tiedustelutoiminnassa saatujen tietojen luovutuksesta.

Erityisesti pykäläluonnoksessa käytetyn kriittisen infrastruktuurin käsitteen osalta perustuslakivaliokunta on pitänyt käsitettä laajana ja vakiintumattomana, ja pitänyt perusteltuna sen täsmentämistä valmiuslain uudistamisen yhteydessä (PeVL 29/2022 vp). Käsitettä käsitellään säätämisyjärjestysperusteluissa, mutta tältä osin perustelut vaikuttavat päätyvän tietoturvaloukkauksen kvalifioinnin osalta jonkinlaiseen kehäpäätelmään, jossa kriittisellä infrastruktuurilla tarkoitettaisiin muun muassa digitaalista yhteiskuntaa ja sitä kautta tietojärjestelmiä ja tietoverkkoja (s. 41). Vaikuttaa näin ollen siltä, että merkittävän tietoturvaloukkauksen kohdentumista kvalifioitaisiin esityksessä käsitteellä, joka tarkoittaa osin tietoverkkoja ja tietojärjestelmiä. Lienee selvää, että tietoturvaloukkaukset ja uhat kohdistuvat lähes poikkeuksetta tietoverkkoihin tai -järjestelmiin.

Perusoikeusrajoituksen arvioinnin kannalta vaikuttaisi siltä, että säätämisyjärjestysperusteluissa tai säännöskohtaisissa perusteluissa on esitetty erinäisiä rajauksia tai täsmennyksiä sille, minkälainen tietoturvaloukkaus tai –uhka muodostaisi säännöksessä tarkoitetun *merkittävän* tietoturvaloukkauksen tai –uhkan. Erityisesti uhkan osalta on säätämisyjärjestysperusteluissa todettu, että uhkaa koskien on tehtävä suppeaa tulkintaa ja huomiota on kiinnitettävä vaikutusten toteutumisen todennäköisyyteen, jonka tulee olla suuri. Uhkan suurta todennäköisyyttä koskevaa edellytystä ei kuitenkaan ole kirjattu pykäläluonnokseen, eikä perusoikeusrajoituksen täsmällisyyttä näin ollen ole varmistettu säännösperusteisesti tältä osin. Uhkaa on kuvattu säännöskohtaisissa perusteluissa lähinnä vakavaksi haavoittuvuudeksi laajasti käytössä olevassa ohjelmistossa tai järjestelmässä, jonka hyväksi käyttäminen rikollisissa tarkoituksissa aiheuttaisi vakavia vaikutuksia yhteiskunnassa (s. 35). Uhkaa määritellään pitkälti perusteluissa eikä perusteluissa mainittuja rajauksia ole tehty säännösperusteisesti.

Toisaalta esitysluonnoksessa on käytetty tietoturvaloukkaukseen ja –uhkan määrittelyssä paikoin erilaisia käsitteitä. Luonnoksen 319 a §:n luonnoksessa mainitaan merkittävä tietoturvaloukkaus tai –uhka. Säännöskohtaisissa perusteluissa kuitenkin (s. 38) puhutaan myös tietoturvaloukkaustilanteista, jotka olisivat luonteeltaan erittäin vakavia. Säännöskohtaisten perusteluissa pykälän otsikoinnissa mainitaan vielä laajamittainen tietoturvaloukkaus tai –uhka. Terminologiaa tulisi yhdenmukaistaa ja sitä kautta täsmentää ehdotusta.

Lisäksi säätämisyjärjestysperusteluissa todetaan, että päätöksen lainsäädännön soveltamisesta tekisi joku 1 momentissa mainituista viranomaisista, jonka tietoon on tullut perusteltu epäily momentin kriteerit täyttävästä tietoturvaloukkauksesta tai –uhkasta (s. 42). Säännösluonnoksesta ei kuitenkaan ilmene selvästi sitä, että tietoja voitaisiin luovuttaa jo siinä vaiheessa, kun tietoturvaloukkauksesta on olemassa perusteltu epäily, vaan säännös mahdollistaa tiedonluovutukset silloin, kun kyse on tietoturvaloukkauksen tai –uhkan selvittämisestä, ennalta ehkäisemisestä tai vaikutusten poistamisesta. Perusteluihin kirjattu vaikuttaisi osin laajentavan pykälän sanamuodossa todettua. Oikeusministeriö esittää harkittavaksi, olisiko tietoturvaloukkausten uhkaan ja ennalta ehkäisyyn liittyvä tiedonsaantioikeus ja toisaalta tapahtuneiden loukkausten selvittämiseen liittyvä tiedonsaantioikeus mahdollista määritellä erikseen asianmukaisilla kriteereillä, joka voisi täsmentää sääntelyä.

Perustuslain 10 §:n 4 momentin kvalifioituun lakivaraukseen sisältyy edellytys rajoituksen välttämättömyydestä ja toisaalta tämä seuraa myös perusoikeuksien yleisistä rajoitusedellytyksistä. Ehdotusluonnoksen perusteluissa on todettu, että luonnoksessa tarkoitetun tiedonsaantioikeuden osalta ehdotuksen kaltaisissa tilanteissa usein toteutuisivat rikoslaissa säädetty tietojärjestelmän häirinnän ja tietomurron törkeän tekemuodon tunnusmerkistö, jolloin myös rikostorjuntaan luovutettavan tiedon osalta tiedon luovuttaminen olisi mahdollista ilman poikkeussäännöistäkin (s. 39 ja s. 49). Siltä osin kuin tarkoitus on säätää päällekkäisistä tiedonsaantioikeuksista, asettuu erityisesti perusoikeusrajoituksen välttämättömyyden ja täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden kriteerien täyttyminen kyseenalaiseksi. Perustuslakivaliokunta on eräitä tiedonluovutusäännöksiä arvioidessaan katsonut, että kaksinkertainen sääntely ei sellaisenaan ole valtiosääntöoikeudellisesti ongelmallista, mutta että se kuitenkin johtaa raskaaseen sääntelyrakenteeseen ja on omiaan synnyttämään tulkintaongelmia (PeVL 71/2014 vp). Ehdotuksessa tulisi tunnistaa tarkemmin ne tilanteet, joiden osalta tiedonsaantioikeuksissa on selkeä puute, ja säätää tiedonsaantioikeus koskemaan ainoastaan näitä tilanteita.

Lisäksi ehdotetun 319 a §:n suhde muuhun sääntelyyn on muutoinkin paikoin epäselvästi ilmaistu. Esitysluonnoksen keskeisissä ehdotuksissa (s. 22) todetaan, että ehdotettava sääntely muodostaisi poikkeussäännöksen tavanomaisiin tiedonvaihtosäännöksiin ja sitä sovellettaisiin vain edellä mainittuihin tarkoituksiin. Säännöskohtaisten perusteluiden (s. 38) mukaan ehdotettu säännös täydentäisi muuta tiedonvaihtoa normaalioloissa koskevaa sääntelyä niiltä osin, kun siihen liittyy tiedonvaihtoa koskevia rajoitteita. Säännösehdotuksessa asia on ilmaistu käyttämällä termiä ”sen lisäksi mitä”. Oikeusministeriön käsityksen mukaan tarkoituksena on säätää sinänsä uudesta tiedonluovutussäännöksestä, joka koskisi (osin) sellaisia tietoja, joita nykyisen sääntelyn perusteella ei ole mahdollista luovuttaa. Luonnehdinta poikkeuksesta nykyiseen sääntelyyn ei näin ollen vaikuta kuvaavan ehdotusta täsmällisesti.

Viranomaisten välisistä tiedonluovutuksista säätäminen

Aiemmin todettuun liittyen ehdotusluonnoksen 319 a §:ään kirjattu tiedonluovutussäännös jää myös perustuslakivaliokunnan tiedonluovutussääntelyä koskevan käytännön valossa väljäksi.

Säätämisyjärjestysperusteluissa on asiamukaisesti tunnistettu asiaa koskeva perustuslakivaliokunnan käytäntö, joskin edellä todetun mukaisesti käytännön arviointi sekoittuu osin luottamuksellisen viestinnän suojaa koskevan rajoituksen arviointiin ja jää näin ollen hieman epäselväksi.

Pykäläluonnoksessa on sinänsä asianmukaisesti sidottu tiedonsaantioikeus tietyn tarkoituksen kannalta välttämättömiin tietoihin, mutta tarkoitus on jo edellä kuvatulla tavalla määritelty suhteellisen väljästi. Oikeusministeriön käsityksen mukaan ainakaan säännösperusteisesti tiedonsaantioikeuden ulkopuolelle ei rajaudu esimerkiksi arkaluonteiset henkilötiedot, vaan myös näitä voitaisiin säännöksen perusteella luovuttaa. Perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan arkaluonteisten tietojen käsittely on rajattava täsmällisillä ja tarkkarajaisilla säännöksillä vain välttämättömään (ks. esim. PeVL 15/2018 vp).

Kuten esitysluonnoksen säätämisyjärjestysperusteluissa on tunnistettu, perustuslakivaliokunta ei ole pitänyt hyvin väljiä ja yksilöimättömiä tietojensaantioikeuksia perustuslain kannalta mahdollisina edes silloin, kun ne on sidottu välttämättömyyskriteeriin (ks. esim. PeVL 62/2010 vp ja PeVL 4/2021 vp ja siinä viitatus lausunnot). Vaikka pykäläluonnoksen mukainen tiedonsaantioikeus on sidottu välttämättömyyteen ja siinä on määritelty tiedon luovuttamiseen tai tiedonsaantiin oikeutetut viranomaiset, jättää se luovutettavien tietojen määrittelyn vielä suhteellisen avoimeksi. Jatkovalmistelussa tulisi arvioida, onko esimerkiksi tarkoitettu, että kaikki pykälässä mainitut viranomaiset voivat luovuttaa tai saada tietoja kaikkiin pykälässä tarkoitettuihin käyttötarkoituksiin, vai olisiko sääntelyä mahdollista täsmentää tältä osin. Toisaalta arvioida tulisi myös sitä, ovatko tietoturvaloukkauksiin ja –uhkiin liittyvät tietotarpeet identtisiä, vai tulisiko niistä säätää erilaisin rajauksin.

Tiedonsaantioikeus käytännössä laajentaa voimassa olevan sääntelyn mukaisia tiedonsaantioikeuksia, joiden osalta niiden asiamukaisuus esimerkiksi niiden kattaman viranomaispiirin osalta on arvioitu suhteessa voimassa olevassa sääntelyssä säädettyihin rajauksiin, eikä niitä uudelleenarvioida tässä ehdotuksessa. Voimassa olevien tiedonsaantioikeuksien laajentaminen käytännössä tällä tavoin uusiin viranomaisiin ei ole omiaan mahdollistamaan tiedonsaantioikeuden laajuuden valtiosääntöistä arviointia. Ottaen huomioon, että luovutettaviin tietoihin voi sisältyä myös luottamuksellisen viestin salaisuuden suojaamia tietoja ja mahdollisesti arkaluonteisia henkilötietoja, tulisi tiedonsaantioikeutta pyrkiä täsmentämään myös perustuslakivaliokunnan tiedonsaantioikeutta koskevan käytännön näkökulmasta.

Säätämisyjärjestysperusteluissa on tunnistettu tiedustelulainsäädännön säätämisen yhteydessä perustuslakivaliokunnan keskeisenä pitämä ns. palomuurisääntely tiedustelutoiminnalla saadun tiedon välittämisestä rikostorjuntaviranomaisille siten, ettei tiedustelutoimivaltuuksin saatujen tietojen vaihtamista koskeva sääntely avaisi mahdollisuuksia poliisilain salaisia tiedonhankintakeinoja ja

pakkokeinolain salaisia pakkokeinoja koskevan sääntelyn kiertämiseen (PeVL 35/2018 vp, s. 22). Säättämisyjärjestysperusteluissa on kuitenkin verrattain suppeasti perusteltu lakiehdotuksesta seuraavaa poikkeusta perustuslakivaliokunnan tärkeänä pitämään palomuurisääntelyyn. Huomionarvoista on myös, ettei tiedonluovutussäännöksiin tulisi kiertää perustuslakivaliokunnan 10 §:n 4 momenttiin sisältyvää kvalifioitua lakivarausta.

Henkilötietojen suoja

Oikeusministeriö toteaa, että esitysluonnoksessa on asianmukaisesti tunnistettu, että esitysluonnoksessa mainittujen viranomaisten väliseen tietojenvaihtoon liittyy henkilötietojen käsittelyä. Esitysluonnoksessa on myös yleisellä tasolla tehty selkoa henkilötietojen käsittelyyn sovellettavasta lainsäädännöstä sekä käsittelyn oikeusperusteista näiden viranomaisten osalta. Esitysluonnoksen säättämisyjärjestysperusteluista puuttuu kuitenkin arviointi henkilötietojen suojan näkökulmasta, vaikka lakiehdotus on oikeusministeriön näkemyksen mukaan merkityksellinen myös perustuslain 10 §:n 1 momentissa turvatus henkilötietojen suojan näkökulmasta. Jatkovalmistelussa esitysluonnoksen säättämisyjärjestysperusteluihin tulee sisällyttää tällainen arviointi.

Esitysluonnosta tulisi jatkovalmistelussa täydentää ensinnäkin siten, että siinä tehdään selkoa kansallisen liikkumavaran käytöstä (toisin sanoen, onko esityksen tarkoituksena antaa tietosuoja-asetusta täsmentävää kansallista erityissääntelyä ja mihin tietosuoja-asetuksen säännöksiin tämä perustuu). Esitysluonnosta tulisi myös käydä selkeästi ilmi, minkä luonteisia henkilötietoja viranomaiset käsittelevät ja voisiko kyse olla mahdollisesti tietosuoja-asetuksen 9 artiklan tarkoittamien erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvien tietojen ja/tai 10 artiklan tarkoittamien rikoksiin tai rikostuomioihin liittyvien tietojen tai muutoin valtiosääntöisesti arkaluonteisten henkilötietojen käsittelystä. Selkeyden vuoksi on syytä todeta, että valtiosääntöisesti arkaluonteisilla tiedoilla tarkoitetaan laajempaa tietojoukkoa kuin tietosuoja-asetuksessa tarkoitetuilla erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvilla tiedoilla. Vaikka lainsäädännössä tulee lähtökohtaisesti käyttää tietosuojasääntelyn mukaisia käsitteitä, on perustuslakivaliokunta pitänyt edelleen perusteltuna kuvata valtiosääntöisesti tiettyjä henkilötietoryhmiä nimenomaan arkaluonteisiksi. (Ks. esim. PeVL 14/2018 vp; PeVL 15/2018 vp, PeVL 17/2018 vp ja niissä mainitut lausunnot). Mikäli ehdotettavassa sääntelyssä on kyse edellä mainittujen henkilötietoryhmien käsittelystä, tulee jatkovalmistelussa varmistaa, että ehdotettava sääntely ja sen perustelut täyttävät myös tietosuoja-asetuksen ja perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön asettamat reunaehdot (ks. muun muassa tietosuoja-asetuksen 9 ja 10 artikla, tietosuojalain 6 ja 7 §, PeVL 14/2018 vp ja PeVL 26/2018 vp). Jatkovalmistelussa olisi hyvä ylipäänsä vielä täsmentää, miltä osin kunkin viranomaisen oikeudet käsitellä henkilötietoja laajenisivat nykyisestä.

Virka-apua koskeva sääntely

Säätämisyjärjestysperusteluissa on arvioitu ehdotettua virka-apusäännöstä lähinnä suhteessa perustuslakivaliokunnan tuoreeseen käytäntöön, joka koski Puolustusvoimien virka-avusta poliisille ja eräitä muita virka-apua koskevien lakien säätämistä (PeVL 3/2022 vp). Tältä osin perustuslakivaliokunnan käytännössä keskitytään arvioimaan nimenomaan vaativan virka-avun eli voimankäyttöä sisältävän virka-avun antamisesta säätämisen valtiosääntöisiä reunaehtoja. Luonnoksen perusteluista ilmenee, että luonnoksen mukaisessa sääntelyssä annettavaksi tarkoitettu virka-apu olisi erityisesti tietoteknisiä voimavaroja ja –kyvykkyyttä. Oikeusministeriön käsityksen mukaan ehdotetussa virka-avussa kyse ei olisi voimankäyttöä sisältävästä virka-avusta, jolloin relevantimpaa olisi arvioida luonnoksen virka-apusääntelyä perustuslakivaliokunnan arvioimien virka-avun antamisen yleisempien edellytysten valossa. Näitä ovat erityisesti tehtävän kuuluminen virka-apua pyytävän viranomaisen tehtäviin ja virka-avun rajaaminen niihin tehtäviin, joihin virka-avun antaja yleensäkin olisi toimivaltainen. (ks. PeVL 10/2005 vp, s. 2–3). Säätämisyjärjestysperustelujen perusteella epäselväksi jää erityisesti se, mihin Puolustusvoimien toimivalta ehdotuksen mukaisen tehtävän hoitamiseen yleensä perustuu, mutta asiasta on mainintoja säännöskohtaisissa perusteluissa.

Siltä osin kuin säätämisyjärjestysperusteluissa perustellaan Liikenne- ja viestintäviraston antaman virka-avun päättämiseen liittyvää muutosta, olennaisemmalta vaikuttaisi perustella päätöksentekovallan siirtämistä ministeriöltä virastolle sillä peruslähtekohdalla, että toimivaltainen viranomainen päättää itse toimivaltaansa kuuluvista asioista.

Säännöskohtaisia huomioita

SVPL 309 §: Ehdotetun virka-apusäännöksen säännöskohtaisissa perusteluissa mainitaan tietoturvaloukkausten ja –uhkien ennaltaehkäisyllä tarkoitettavan sellaisia toimia, joilla pyritään havaitsemaan tai torjumaan ennakolta mahdolliset tietoturvaloukkaukset. Luonnoksen virka-apua koskevassa säännöksessä ei kuitenkaan mahdollistettaisi virka-apua ennalta ehkäisemisen tarkoituksessa vaan ainoastaan loukkausten tai uhkien selvittämiseksi sekä niistä aiheutuvien vaikutusten poistamiseksi. Teknisenä huomiona todettakoon, että virka-apua koskevissa säätämisyjärjestysperusteluissa vaikuttaisi olevan väärä viittaus PeVL 2/2022 vp lausuntoon. Oikeampi viittaus lienee 3/2022 vp.

SVPL 250 ja 316 §: Oikeusministeriö toteaa, että sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 250 §:n 4 momenttia ja 316 §:n 5 momenttia koskevat säännöskohtaiset perustelut (s. 34, 36) ovat varsin suppeat. Esitysluonnoksessa 250 §:n 4 momentti ehdotetaan siirrettäväksi 316 §:n 5 momentin yhteyteen. Vaikka säännöksissä on kyse sinänsä säädösteknisestä muutoksesta, olisi perusteluissa syytä selvyyden vuoksi avata 250 §:n 4 momentin sisältö sekä tehdä myös selkoa siitä, minkälainen 316 §:n 5 momentin sisältö olisi ehdotetun muutoksen jälkeen (ks. myös Hallitusten esitysten laatimisohteet jakso IV, luku 7 Säännöskohtaiset perustelut).

SVPL 319 §: Vastaavasti kuin edellä, lain 319 §:n 1 momenttia koskevat säännöskohtaiset perustelut ovat varsin suppeat. Ehdotettava säännösmuutos vaikuttaa sinänsä tarkoituksenmukaiselta. Jatkovalmistelussa perusteluita olisi kuitenkin syytä täydentää, jotta siitä käy ilmi, miksi salassapidosta on tarpeen säätää. Koska kyseessä olisi perustuslain 12 §:n 2 momentissa turvatun julkisuusperiaatteen uusi rajoitus, tulisi säännöksen tarpeellisuus perustella myös säätämisjärjestysperusteluissa. Teknisenä huomiona säännöskohtaisissa perusteluissa (s. 38) viitataan virheellisesti pykälän 6 momenttiin, vaikka esitysluonnoksen tarkoituksena on ilmeisesti kumota pykälän 5 momentti.

Osastopäällikkö

Johanna Suurpää

Lainsäädäntöneuvos

Liisa Leppävirta

Liitteet

Jakelu LVM Liikenne- ja viestintäministeriö

Tiedoksi

VN/30823/2021-OM-32

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: